

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.369.2026

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 17565 Pani Posłanki Małgorzaty Pępek, w sprawie zgłaszanego przez stronę społeczną postulatu dotyczącego zmiany przepisów ustawy o emeryturach pomostowych w zakresie wymogów stażowych wynikających z art. 4 pkt 6, proszę przyjąć poniższe informacje.

Zgodnie z obecnym brzmieniem art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych¹ prawo do emerytury pomostowej przysługuje, co do zasady, pracownikowi, który:

- urodził się po 31 grudnia 1948 r.;
- osiągnął wiek co najmniej 55 lat (w przypadku kobiety) i co najmniej 60 lat (w przypadku mężczyzny);
- ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
- ma okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
- po 31 grudnia 2008 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

Ww. nowelą uchylono² warunek, o którym była mowa w pkt 5 art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych, to jest konieczność wykonywania przed 1 stycznia 1999 r. prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 32 lub art. 33 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych³ bądź prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych (powodujący, że emerytury pomostowe miały charakter wygasający).

Dalej jednak obowiązuje przesłanka, o której mowa w pkt 6 art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych, tj., konieczność wykonywania po 31 grudnia 2008 r. jakiegokolwiek rodzaju pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych⁴, która była podstawowym warunkiem uzyskania

¹ Dz. U. Nr 237, poz. 1656.

² Z dniem 1 stycznia 2024 r.

³ Dz. U. z 2026 r. poz. 1749, z późn. zm. dalej powoływanej jako „ustawa emerytalna”.

⁴ Zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych, za prace w szczególnych warunkach uznano „prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku” (wykaz ww. prac określa zał. nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych).

praw do emerytury pomostowej w momencie uchwalania ustawy o emeryturach pomostowych.

Wprowadzenie takiego warunku oznaczało bowiem likwidację możliwości wcześniejszego przechodzenia na emeryturę przez wiele grup zawodowych, które mogły uzyskiwać prawo do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze na podstawie przepisów art. 32 i 33 ustawy emerytalnej i przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze⁵. Nowe wykazy znacznie ograniczyły liczbę rodzajów prac, których wykonywanie uprawniało do otrzymania świadczenia emerytalnego. Było to spowodowane, jak przekonuje treść uzasadnienia ustawy, nie tylko dezaktualizacją ww. rozporządzenia (w związku z postępem technologicznym i zmianami w gospodarce), ale też jego odmienną metodologią. W rozporządzeniu tym wskazywano bowiem bardziej na określone stanowiska pracy, na których była wykonywana praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, aniżeli na rodzaje prac. Ujęcie takie było niewłaściwe, ponieważ pracownicy wykonujący taki sam zawód w różnych zakładach pracy mogą wykonywać prace o bardzo różnej intensywności i w dalece zróżnicowanych warunkach.

Należy jednakże podkreślić, że warunek określony art. 4 pkt 6 ustawy o emeryturach pomostowych nie ma charakteru absolutnego. W przepisach przejściowych tego aktu ustawodawca przewidział bowiem regulację art. 49. Przepis ten umożliwia ustalenie prawa do emerytury pomostowej również osobom, które po 31 grudnia 2008 r. nie wykonywały pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Będzie to możliwe w odniesieniu do osób, które na 1 stycznia 2009 r. będą posiadały wymagany w art. 4 pkt 1-4 lub art. 5-12 ustawy o emeryturach pomostowych okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 tego aktu, i będą spełniać pozostałe warunki do ustalenia prawa do emerytury pomostowej.

Należy też zauważyć, że ustawodawca, mając na względzie ochronę interesów osób ubezpieczonych, które wykonywały przed 1 stycznia 2009 r. pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów art. 32 ustawy emerytalnej⁶, w ustawie o emeryturach pomostowych wprowadził instytucję rekompensat. Zgodnie z art. 2 pkt 5 ustawy rekompensata to odszkodowanie za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze dla osób, które nie mają ustalonego decyzją prawomocną prawa do emerytury pomostowej.

Art. 21 ustawy o emeryturach pomostowych precyzuje, że rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy emerytalnej, wynoszący co najmniej 15 lat (okres ten musi w całości przypadać przed 1 stycznia 2009 r.). Rekompensata nie przysługuje osobie, która

Z kolei, w myśl art. 3 ust. 3 ww. ustawy, za prace o szczególnym charakterze uważa się „prace wymagające szczególnej odpowiedzialności oraz szczególnej sprawności psychofizycznej, których możliwość należytego wykonywania w sposób niezagrażający bezpieczeństwu publicznemu, w tym zdrowiu lub życiu innych osób, zmniejsza się przed osiągnięciem wieku emerytalnego na skutek pogorszenia sprawności psychofizycznej, związanego z procesem starzenia się” (wykaz tych prac określa zał. nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych).

⁵ Dz. U. Nr 8, poz.43, z późn. zm., dalej powoływanego jako „ rozporządzenie RM z dnia 7 lutego 1983 r.”

⁶ W zw. z przepisami rozporządzenia RM z dnia 7 lutego 1983 r.

nabyła prawo do wcześniejszej emerytury na podstawie przepisów ustawy emerytalnej lub przepisów odrębnych.

Rekompensata, obliczana według wzoru określonego w art. 22 ustawy o emeryturach pomostowych, przyznawana jest na wniosek osoby ubezpieczonej o emeryturę, w formie dodatku do kapitału początkowego, o którym mowa w art. 173 i art. 174 ustawy emerytalnej (art. 23 ustawy o emeryturach pomostowych).

Przyznanie rekompensaty jest możliwe tylko wówczas, gdy do wniosku o emeryturę osoba ubezpieczona dołączy dokumentację, potwierdzającą fakt wykonywania przez co najmniej 15 lat przed 1 stycznia 2009 r. pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 32 ustawy emerytalnej.

Informuję, że aktualnie w resorcie rodziny, pracy i polityki społecznej nie są prowadzone żadne prace legislacyjne, których celem byłoby uchylenie warunku przyznania prawa do emerytury pomostowej, o którym mowa w pkt 6 art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych.

Kierownictwo resortu na bieżąco udziela stronie społecznej odpowiedzi w tej sprawie⁷, w których przedstawiane są przy przytoczone również w niniejszym piśmie argumenty natury systemowej, przemawiające za utrzymaniem obowiązującej regulacji art. 4 pkt 6 ustawy o emeryturach pomostowych.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

dr hab. Sebastian Gajewski, prof. uczelni

Podsekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/

⁷ W związku z wystąpieniami organizacji związkowych i wystąpieniami indywidualnymi, a także w trakcie posiedzeń różnych gremiów Rady Dialogu Społecznego.